

## **PROTOKÓŁ KONTROLI KOMPLEKSOWEJ**

przeprowadzonej w **dniu 9 maja 2013r.**  
w **Ośrodku Pomocy Społecznej w Sławie**  
**ul. Odrodzonego Wojska Polskiego 14; 67-410 Sława**

Działając na podstawie art.22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2013r. poz.182 ze zm.), przepisów rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz.U.Nr 61, poz.543 ze zm.);

### **Zespół kontrolny w składzie:**

**Krystyna Chabowska** – Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 160-1/2013 z dnia 26 kwietnia 2013 r. - *przewodnicząca zespołu kontrolnego;*

*[Dowód: akta kontroli str. 1]*

**Teresa Ozimek** – Starszy Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 160-2/2013 z dnia 26 kwietnia 2013 r. - *członek zespołu kontrolnego;*

*[Dowód: akta kontroli str. 2]*

przeprowadził w dniu 09 maja 2013r. w Ośrodku Pomocy Społecznej w Sławie kontrolę kompleksową w zakresie wszystkich sfer działania jednostki z zakresu pomocy społecznej – zgodnie z *Programem kontroli* zatwierdzonym przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej LUW.

*[Dowód: akta kontroli str.5-20]*

Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

*[Dowód: akta kontroli str. 10-11]*

Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług na rzecz klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławie.

Kontrola przeprowadzona była metodą losową i obejmowała dokumentację świadczeniobiorców oraz akta osobowe kierownika ośrodka i pracowników socjalnych w zakresie wymaganych kwalifikacji.

**Okres objęty kontrolą: rok 2012 do dnia kontroli.**

### **Zagadnienia wymagające oceny:**

1. Kwalifikacje kadry oraz zgodność zatrudnienia pracowników socjalnych z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.
2. Działania podejmowane na rzecz klientów pomocy społecznej w ramach pracy socjalnej.
3. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.
4. Ocena realizacji przez gminę zapisów Porozumienia z dnia 13 czerwca 2000 r. w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności.
5. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
6. Działania podejmowane na rzecz osób, starych, chorych, niepełnosprawnych.

O rozpoczęciu kontroli powiadomiono podmiot kontrolowany pismem Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. z dnia 24 kwietnia 2013r. znak PS-I.431.4.4.2013.KChA.

*[Dowód: akta kontroli str. 12-13]*

W trakcie kontroli wyjaśnień udzielała Pani Dorota Szudra – Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławie.

### **USTALENIA**

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie (w *dalszej części protokołu* zwany „Ośrodkiem”) działa na podstawie Uchwały Nr IX/49/90 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Sławie z dnia 27 lutego 1990r. w sprawie utworzenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławie. Statutu (Uchwała Nr XXII/150/08 Rady Miejskiej w Sławie z dnia 27 marca 2008 r., zmiany w Statucie-Uchwała Nr XXVII/196/12 Rady Miejskiej w Sławie z dnia 27.09.2012r.) i Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej (Zarządzenie Nr 12/2009 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławie z dnia 23.06.2010r.)

Kierownik i zastępca kierownika posiadają upoważnienie do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej (Zarządzenie Nr 0151-155/08 Burmistrza Sławy z dnia 12 sierpnia 2008r., Zarządzenie Nr 0151/172/06 Burmistrza Sławy z dnia 18 sierpnia 2006r.).

Ośrodek czynny jest: od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.30 do 15.30. Pracownicy socjalni przebywają w placówce w godzinach: od 7.30 do 10.00 oraz od 14.00 do 15.30. Teren Gminy podzielony jest na 5 rejonów opiekuńczych, do których pracownicy socjalni dojeżdżają własnymi samochodami. Ośrodek prowadzi ewidencję wyjść w środowisko do rodzin, w kwietniu 2013 r. średnio na jedną osobę przypadało 12 wyjść (wyjścia

poszczególnych pracowników przedstawia załącznik do protokołu - Tabela). Ośrodek prowadzi rejestr pism wpływających (dziennik korespondencyjny), w którym odnotowano: 4594 sprawy w 2012r. i 1907 spraw w 2013r.

Świadczenia z pomocy społecznej wypłacane są w kasie Banku Spółdzielczego, przelewem na konta osobiste lub przekazem pocztowym. Decyzje doręczane są listem poleconym za potwierdzeniem odbioru lub odbierane osobiście w tut. OPS, jest w nich nadawany rygor natychmiastowej wykonalności. Pracownicy Ośrodka mają możliwość korzystania z porad rady prawnego zatrudnionego przez Ośrodek na umowę-zlecenie od dwóch lat.

Warunki lokalowe - Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie usytuowany jest w dwóch budynkach: przy ulicy Odrodzonego Wojska Polskiego 14 znajduje się główna siedziba Ośrodka - 5 pomieszczeń biurowych, w budynku przy ulicy Powstańców Śląskich 34b - 3 pomieszczenia biurowe (zastępca kierownika, świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny, salka konferencyjna, archiwum).

Przy ulicy Odrodzonego Wojska Polskiego 14 na parterze znajduje się jedno pomieszczenie dla pracowników socjalnych (2 osoby). Na parterze znajduje się również składzik, w którym przechowuje się sprzęt rehabilitacyjny (używane wózki inwalidzkie, balkoniki itp. otrzymane z PCK Zielona Góra) i odzież dla podopiecznych. Na I piętrze znajdują się cztery pomieszczenia biurowe, z których jedno zajmuje Kierownik, drugie - dwóch pracowników socjalnych, aspirant pracy socjalnej, asystent rodziny, trzecie - dwóch pracowników socjalnych, czwarte - główna księgowa i inspektor ds. księgowo- kadrowych.

W opinii kierownika (*załącznik do protokołu*) warunki lokalowe są bardzo trudne, pokoje są małe o dużym zagęszczeniu (w jednym pokoju przebywa 4 pracowników, w tym dwóch pracowników socjalnych), co niekorzystanie wpływa na efektywność pracy i swobodną rozmowę z klientem pomocy społecznej.

[Dowód: akta kontroli str. 14-38]

#### ***Ad.1. Kwalifikacje kadry oraz zgodność zatrudnienia pracowników socjalnych z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.***

Stan zatrudnienia pracowników socjalnych w ośrodku pomocy społecznej określa art. 110 ust.11 ustawy o pomocy społecznej, który stanowi iż „ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców, nie mniej jednak niż trzech pracowników”.

W toku kontroli ustalono, że w Ośrodku Pomocy Społecznej w Sławie zatrudnionych jest 11 pracowników, w tym: Kierownik, zastępca kierownika, 6 pracowników socjalnych, 3 pracowników administracji. Jedna osoba zatrudniona na stanowisku pracownika socjalnego przebywa na urlopie macierzyńskim od dnia 05.12.2012 r. do 21.05.2013r. i na okres nieobecności, zatrudniony jest nowy pracownik socjalny na czas określony. Według informacji kierownika - pracownik po zakończeniu urlopu macierzyńskiego planuje wrócić do pracy.

Przy stanie zatrudnienia pracowników socjalnych (6) i liczbie mieszkańców Gminy 12.818 - Ośrodek nie spełnia współczynnika zatrudnienia określonego w w/cyt. art. 110 ustawy o pomocy społecznej, na 1 pracownika socjalnego przypada 2.134 mieszkańców. (Stan ludności w Gminie na koniec grudnia 2012r. ).

Poddając ocenie kwalifikacje kierownika Ośrodka pod względem zgodności z art. 122 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym „osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej” - stwierdzono, że Kierownik spełnia wymogi określone w ustawie.

Ponadto ustalono, że pięciu pracowników socjalnych realizujących pracę socjalną w środowisku spełnia wymagania do wykonywania zawodu i pobierania dodatku w wysokości 250 zł, jeden pracownik socjalny (poz.7 wykazu - zał. Nr 41) pobiera dodatek w wys. 125 zł bez uprawnień, tj. w „zakresie czynności i obowiązków” brak zapisu dot. prowadzenia pracy socjalnej i przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych. Fakt ten niezgodny jest z zapisem art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej (Dz.U.2013, poz.182 z późn.zm), zgodnie z którym pracownikowi socjalnemu przysługuje dodatek do wynagrodzenia w wys. 250zł „do którego podstawowych obowiązków należy świadczenia pracy socjalnej w środowisku, w tym przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki. W przypadku zatrudnienia w mniejszym wymiarze czasu pracy dodatek przysługuje w wysokości proporcjonalnej do czasu pracy”. Zgodnie z cytowanym artykułem - dodatek w wys. 125 zł pracownikowi nie przysługuje.

*[Dowód: akta kontroli str.39-67]*

Ponadto ustalono, że Kierownik, zastępca kierownika oraz pięciu pracowników socjalnych w 2012 r. uczestniczyło w różnych szkoleniach tematycznych ( każdy pracownik socjalny średnio w 2,8 szkoleniach), jeden pracownik socjalny nie uczestniczył w żadnym szkoleniu. Tematyka szkoleń to: zamówienia publiczne, pomoc społeczna, aktywne formy pracy z rodziną, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, dodatki mieszkaniowe, program operacyjny KL.

*[Dowód: akta kontroli str. 68-84]*

Zadanie realizowane **z uchybieniami** pod względem niedostosowania współczynnika zatrudnienia pracowników socjalnych do wymogów ustawowych, wypłacania pracownikowi socjalnemu bez uprawnień dodatku w wys. 125 zł za pracę socjalną w środowisku, oraz w zakresie braku udziału pracownika socjalnego w szkoleniach merytorycznych .

## ***Ad.2. Działania podejmowane na rzecz klientów pomocy społecznej w ramach pracy socjalnej.***

Zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U.z 2009 roku Nr 175, poz. 1362 ze zmianami) - praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym i prowadzona jest w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej.

Z danych statystycznych za 2012 rok zawartych w rocznym MPiPS-03 wynika, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie pomocą społeczną w różnych formach (zasiłki, usługi, praca socjalna) objął 1688 osób z 682 rodzin, z czego pracą socjalną prowadzono z 385 rodzinami (975 osób w tych rodzinach), co stanowi 58 % - owy odsetek do ogólnej liczby osób objętych pomocą społeczną (dane ze sprawozdania MPiPS-03 za okres styczeń – grudzień 2012r.).

Wskaźnik ten jest niższy niż średnia w województwie - 70%.

W Ośrodku prowadzone są rejestry rodzin korzystających z pomocy w formie „wyłącznie w postaci pracy socjalnej” (każdy pracownik socjalny ze swojego rejonu). Z tej formy skorzystało 12 rodzin, a zakres świadczonej pracy dotyczył m.in. pomocy w podjęciu leczenia odwykowego ojca rodziny wielodzietnej (poz. 3 rejestru), pomocy w skierowaniu dziecka na kolonie letnie oraz we wsparciu psychologicznym matki po śmierci męża (poz.9), a także pomocy w sprzątaniu posesji organizując pomoc pracowników zatrudnionych w ramach prac społecznie użytecznych (poz.4, zał. Nr 125-127).

W trakcie kontroli sprawdzono sposób wypełniania formularzy rodzinnych wywiadów środowiskowych pod względem wymogów i ustalono, że formularz wywiadów środowiskowych w pozycji : „Dział IV Plan pomocy i działań na rzecz osoby lub rodziny, pkt 4. Praca socjalna” wypełniane są prawidłowo, zawierają krótkie treści o sposobie realizacji zadania. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Ustalono, że w roku 2012 r. Ośrodek zawarł 31 kontraktów socjalnych: jeden z osobą nadużywającą alkoholu i 30 w ramach projektu systemowego PO KL o nazwie: „Zwiększenie umiejętności zawodowych osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo”, co stanowi 3,2 % w stosunku do liczby osób objętych pracą socjalną.

Wskaźnik ten jest niższy niż średnia w województwie - 7%.

Projekt realizowany był w miesiącach sierpień - grudzień 2012r. do którego zakwalifikowano 30 kobiet: 12 bezrobotnych, 16 nieaktywnych zawodowo, 2 przebywające na urlopie wychowawczym. 16 osób pochodziło z terenów wiejskich, 6 to osoby niepełnosprawne. W ramach projektu uczestniczki brały udział w zajęciach grupowych: warsztaty z psychologiem, z doradcą zawodowym, zajęcia fitness, zajęcia z zakresu savoir-vivre i gastronomii, warsztaty komputerowe, zajęcia z samoobrony. Uczestniczki korzystały z indywidualnego poradnictwa specjalistycznego radcy prawnego, psychologa i doradcy zawodowego. Ponadto w ramach projektu zorganizowano wyjazd do teatru, kina oraz 2 -dniowe warsztaty prawne. Osoby, które przystąpiły do projektu, objęte były pomocą społeczną w formie zasiłku celowego w wysokości 108zł od IX do XII 2012r.

Skontrolowano dokumentację 5 świadczeniobiorców, z którymi pracownik socjalny Ośrodka zawarł kontrakt socjalny (cztery zawarte z uczestnikami projektu jeden z osobą na leczenie odwykowe) i ustalono, że w kontrolowanych przypadkach, głównym celem kontraktów socjalnych zawartych z uczestnikami projektu było „zwiększenie aktywności społeczno-zawodowej, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu”. Uczestniczki w końcowej „Ankiecie ewaluacyjnej” określiły poziom zdobytej wiedzy i umiejętności, zaznaczając odpowiednio wskaźniki od 0-100% w poszczególnych obszarach: I- Równość szans kobiet i mężczyzn, II- Umiejętności osobiste, III-Umiejętności społeczne. W „Ocenie realizacji projektu - część IIA” pracownik socjalny odnotował, że cyt.: „Pani sukcesywnie realizowała postanowienia kontraktu socjalnego, zastosowała się do szeregu działań, dzięki którym nastąpił wzrost aktywności społeczno-zawodowej, umiejętności społecznych i rodzicielskich.” (Nr 2 z wykazu - zał. Nr 220-222).

Poddając ocenie konstruowanie kontraktów w ramach projektu stwierdzono, że określony cel główny jest zbyt ogólny i niemierzalny. Trudno jest na podstawie tak sformułowanego celu głównego określić, w jakim stopniu zdobyta wiedza wpłynęła na zmianę sytuacji życiowej uczestników, tym bardziej, że części II A - „Ocena...” pracownik socjalny nie ocenił poziomu zdobytej wiedzy i umiejętności oraz nie wskazał, w jakim stopniu - dzięki tej wiedzy - osoba zdolna jest do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Brak jest informacji, czy osoba po zrealizowaniu kontraktu i ukończeniu projektu „wyszła” z kręgu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, czy nadal w nim pozostaje. Praca socjalna oparta o zawarty kontrakt socjalny polega przede wszystkim na pomocy osobom lub rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie.

W przypadku piątego skontrolowanego kontraktu ustalono, że celem głównym była „poprawa funkcjonowania rodziny przeżywającej trudności wynikające z nadużywania alkoholu przez klientkę”. Pomimo zobowiązania - klientka nie wywiązała się z ustaleń, nie zgłosiła się na spotkanie z terapeutą w Punkcie Konsultacyjnym, i tym samym cel główny kontraktu nie został osiągnięty. W tym przypadku niezbędna jest dalsza systematyczna praca socjalna z rodziną oraz partnerstwo pracownika socjalnego w dążeniu do zmiany sytuacji życiowej klientki.

Na 31 zawartych kontraktów socjalnych 8 osób uzyskało aktywność zawodową, z czego 6 podjęło zatrudnienie (cztery osoby podjęły pracę w kraju, jedna za granicą, jedna osoba odbywa staż), a dwie zarejestrowały się w PUP jako poszukująca zatrudnienia. Jedna osoba nie zrealizowała kontraktu. Kontrakty zrealizowane stanowią 19 % w stosunku do liczby osób z którymi zawarto kontrakt.

Wskaźnik ten jest niższy niż średnia w województwie - 50 %.

*[Dowód: akta kontroli str.85-124,220-222]*

Zadanie realizowane z **uchybieniami** pod względem liczby rodzin objętych pracą socjalną, oraz pod względem efektywności zawieranych kontraktów socjalnych.

### ***Ad.3. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.***

Z danych liczbowych przedstawionych w sprawozdaniu rocznym MPiPS-03 z realizacji zadań pomocy społecznej wynika, iż w roku 2012 ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezdomności skorzystało 9 osób.

Na terenie gminy nie ma placówki (noclegowni, schroniska) zapewniającej pomoc osobom bezdomnym. Osoby bezdomne kierowane są do „Przytuliska” w Żukowicach prowadzonego przez Fundację, Instytut św. Brata Alberta z siedzibą w Głogowie lub do innych schronisk.

W toku kontroli przeanalizowano dokumentację losowo wybranych 2 osób bezdomnych korzystających z pomocy Ośrodka tj.20% bezdomnych objętych pomocą Ośrodka.

Z wyjaśnień kierownika jednostki a także z analizy dokumentacji wynika, że obydwie osoby bezdomne były osobami samotnymi nie posiadającymi własnych dochodów. Obydwie osoby przebywały w „Przytulisku” w Żukowicach. Jeden z mężczyzn (59 lat) nadal tam przebywa. W wywiadzie kontrolnym środowiskowym - w pozycji - plan pomocy, pomoc zaplanowana dla klienta to pokrycie kosztów pobytu w „Przytulisku”, w pozycji – praca socjalna - zaplanowano rozmowy wspierające i motywujące. Natomiast drugi mężczyzna (52 lata) klientem Ośrodka jest od 2004 r. Na dzień kontroli posiadał umiarkowany stopień niepełnosprawności (kod chorobowy 07-S). Praca socjalna z klientem prowadzona była w kierunku usamodzielnienia. W wyniku podejmowanych działań przez pracowników Ośrodka klientowi pismem z dnia 28.08.2012 r. przydzielono mieszkanie komunalne. Objęty jest pomocą finansową w formie zasiłków na zakup opału i obiadów, a przede wszystkim pracą socjalną w celu utrzymania jego samodzielności. Z analizy rejestru wniosków wynika, że w roku 2012 oraz w 2013 r. do dnia kontroli nie wpłynął żaden wniosek o pomoc od osoby bezdomnej, nie wydano również decyzji odmownej w tej sprawie. Jednocześnie ustalono, że na dzień kontroli Ośrodek pokrywał pobyt 8 osób z terenu gminy w „Przytulisku” w Żukowicach. Ośrodek nie realizuje programów wychodzenia z bezdomności, partycypuje w kosztach pobytu swoich mieszkańców w w/w placówce. Na wniosek osoby udziela pomocy w formie zasiłków celowych np. na zakup środków czystości, leków. Z analizy dokumentacji: wywiady środowiskowe, wnioski o pomoc, zaświadczenia o stanie zdrowia, skierowania do poradni leczniczej, wynika że obydwie osoby w trakcie pobytu w placówce były w ciągłym kontakcie z Ośrodkiem. Ośrodek był na bieżąco informowany o każdej zmianie sytuacji zdrowotnej, bytowej, postępach w uzyskiwaniu samodzielności życiowej a także w zależności od potrzeb służył pomocą w/w osobom wg okoliczności. Ponadto przeprowadzane były przez pracownika socjalnego aktualizacje wywiadu środowiskowego.

Na dzień kontroli na terenie gminy Sława nie przebywały osoby bezdomne (brak wniosków bezdomnych o wsparcie, a także brak informacji o osobach bezdomnych przebywających na terenie gminy).

*[Dowód: akta kontroli str.128-152,215-216]*

Zadanie realizowane z **uchybieniami** pod względem pracy z osobami bezdomnymi w ramach Indywidualnego Programu Wychodzenia z Bezdomności.

#### ***Ad.4. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób zwalnianych z Zakładów Karnych, opuszczających Areszt Śledczy.***

Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego realizowana jest na podstawie art. 17 ust.1 pkt.16a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz na podstawie Porozumienia zawartego dnia 13 czerwca 2000 r. pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym Zarządem Służby Więziennej w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności.

Ze sprawozdania rocznego MPiPS-03 za rok 2012 wynika, iż w ramach świadczeń pomocy społecznej udzielono wsparcia 19 osobom zwolnionym z Zakładów Karnych.

W ramach czynności kontrolnych przeanalizowano dokumentację 4 osób zwolnionych z Zakładu Karnego korzystających z pomocy Ośrodka i stwierdzono, że analizowana dokumentacja prowadzona jest prawidłowo. Osoby po powrocie, osobiście występowały do Ośrodka z wnioskiem o przyznanie pomocy wraz z dokumentem potwierdzającym fakt odbywania kary pozbawienia wolności (świadcstwo zwolnienia). Po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego Ośrodek przyznał pomoc w formie zasiłku celowego na zakup żywności, opału, leków. W dwóch kontrolowanych przypadkach Ośrodek wydał decyzje odmowne: w I przypadku (pan mieszkający z rodzicami - Decyzja Nr 4602.o-48.2012 z dnia 07.09.2012r. z powodu przekroczenia dochodu, w II przypadku - Decyzja Nr 4602.o-58.2013 z dnia 17.04.2013r. z powodu braku faktur za leki).

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie udziela pomocy osobom opuszczającym zakłady karne, jednak nie realizuje zapisów Porozumienia zawartego pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym Zarządem Służby Więziennej - brak jest dokumentacji potwierdzającej współpracę z zakładami karnymi.

*[Dowód: akta kontroli str.153-162,222-223]*

Zadanie realizowane z **uchybieniami** pod względem realizacji zapisów Porozumienia zawartego pomiędzy MPiPS a CZSW.

#### ***Ad.5. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.***

W gminie brak infrastruktury dla osób z zaburzeniami psychicznymi, nie ma środowiskowego domu samopomocy ani klubu samopomocy. Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3,5, 6 ustawy o pomocy społecznej, ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375) gmina powinna zapewnić wsparcie i rozwój różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Ośrodek realizuje usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.



Liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w gminie wynosi 566 osób (dane Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia z roku 2012), natomiast średnia liczba leczonych w stosunku do liczby mieszkańców gminy stanowi 4.53% tj. poniżej średniej wojewódzkiej wynoszącej 5,79%.

Z wyjaśnień Kierownika jednostki a także analizy dokumentacji (wywiad środowiskowy) wynika, iż na terenie gminy Sława nieliczne osoby z zaburzeniami psychicznymi mieszkają z rodzinami, które zapewniają im opiekę i wsparcie – wsparcie psychiczne, terminy wizyt lekarskich a także pomoc w pracach domowych.

Ponadto dwie osoby z zaburzeniami psychicznymi korzystały ze specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi przyznane były na wniosek matki w drodze decyzji administracyjnej, po uprzednim przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego i na podstawie zaświadczenia wydanego przez lekarza psychiatrę w zakresie rehabilitacji ruchowej. Odbiorcami usług były osoby w wieku 10 i 12 lat posiadające orzeczenia o niepełnosprawności o symbolach 01-U, 09-M. Kierownik Ośrodka przyznała świadczenie niepieniężne w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Usługi realizowane były w miejscu zamieszkania w wymiarze 1 godzinę dziennie 5 razy w tygodniu. Z uwagi na niski dochód rodzina została zwolniona z ponoszenia odpłatności za ww. usługi. Osoba świadcząca specjalistyczne usługi posiadała odpowiednie kwalifikacje do wykonywania usług określone w § 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz.U. z 2005 r., Nr 189, poz. 1598 ze zm.) tj. ukończone studia wyższe w zakresie fizykoterapii oraz staż pracy w placówce zdrowia od 2002 r.

W ramach czynności kontrolnych ustalono, że z pomocy w formie zasiłków stałych skorzystało: na koniec 2012 r. – 91 osób (sprawozdanie MPiPS-03 za 2012 r.). Na podstawie orzeczeń Powiatowych Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wypłacono zasiłki stałe 19 osobom, (w tym z kodami 02-P – 16, 01-U – 3), co stanowiło 20,9% ogółu korzystających z zasiłku stałego.

Skontrolowano losowo wybrane akta sprawy 5 osób korzystających z zasiłków stałych w 2012 r., pod względem ustalonych przez Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności kodów chorobowych (01-U, 1 osoba, 02-P, 4 osoby). Poza pomocą w formie zasiłków stałych i opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne, pracy socjalnej osoby te korzystają z zasiłków celowych na cele bytowe w tym: zakup leków, odzieży, obuwia, żywności, opału, pokrycia kosztów mieszkaniowych.

*[Dowód: akta kontroli str.163-173,210-214,219]*

Zadanie realizowane jest z **istotnymi uchybieniami** pod względem realizacji form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

## ***Ad.6. Działania podejmowane na rzecz osób starych, chorych, niepełnosprawnych.***

### ***Usługi opiekuńcze.***

Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków zwalniania z opłat jak również trybu ich pobierania uregulowane zostało Uchwałą Rady Miejskiej Nr VIII/42/07 w Sławie z dnia 29 maja 2007 r. Ośrodek nie zatrudnia opiekunów do świadczenia usług. Gmina Sława zawarła umowę z Lubuskim Okręgowym Oddziałem Polskiego Czerwonego Krzyża Nr RLP.526.28.3.2013, której przedmiotem jest świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osób uprawnionych do świadczeń na terenie gminy Sława. Wykonanie umowy następuje z chwilą zaakceptowania przez Zleceniodawcę sprawozdania końcowego. Zgodnie z § 9 Umowy Zleceniodawca sprawuje kontrolę prawidłowości wykonywania zadania publicznego. Kontrola może być przeprowadzona w toku realizacji zadania publicznego oraz po jego zakończeniu. Kontrolą podlegają dokumenty oraz inne nośniki informacji, które mogą mieć znaczenie dla oceny prawidłowości zadania. Świadczenie w formie usług opiekuńczych przyznawane jest na podstawie decyzji administracyjnej. W decyzji określono wymiar świadczonych usług, wysokość odpłatności bądź zwolnienie z niej, a także zakres usług dostosowany do potrzeb z uwzględnieniem stanu zdrowia podopiecznego. Sposób realizacji usług opiekuńczych u osób korzystających sprawdzany jest przez pracowników socjalnych w trakcie wywiadów środowiskowych (aktualizacji wywiadu) oraz przez analizę sprawozdania końcowego dokonywaną przez kierownika Ośrodka. Analizując akta ustalono, że dokumentacja prowadzona była prawidłowo a decyzje posiadały klauzulę dot. rygoru natychmiastowej wykonalności (art. 108 kpa). Z danych liczbowych przedstawionych w sprawozdaniu rocznym MPiPS-03 z realizacji zadań pomocy społecznej wynika, iż w roku 2012 ze świadczeń pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych skorzystało 16 osób.

Skontrolowano dokumentację 5 osób korzystających z usług opiekuńczych (31% korzystających ze wsparcia). Analizując akta ustalono, że dokumentacja prowadzona była prawidłowo a decyzje posiadały klauzulę dot. rygoru natychmiastowej wykonalności (art. 108 kpa). Stwierdzono, iż w aktach znajdowała się pełna dokumentacja, zachowane były terminy przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, aktualizacji wywiadu jak i wydania decyzji.

Cztery spośród osób korzystających z usług opiekuńczych, których dokumentacja była badana to osoby samotne, 1 w rodzinie. Z analizy rejestru wniosków wynika, że w roku 2012 oraz w 2013 r. do dnia kontroli wszystkie wnioski o przyznanie usług opiekuńczych zostały rozpatrzone pozytywnie.

W 2012 r. średnia liczba godzin świadczonych usług w ciągu dnia dla 1 osoby wyniosła 1,6 godziny. W 2013 r. liczba godzin usług opiekuńczych w tygodniu w stosunku do jednej osoby wynosiła: 3 godz. x 7 dni w tygodniu (1 osoba), 1 godz. x 6 dni w tygodniu (1 osoba), 2 godz. x 6 dni w tygodniu (2 osoby), 1 godz. x 7 dni w tygodniu (1 osoba). Średnia liczba

godzin świadczonych usług w ciągu dnia dla 1 osoby wyniosła 1,6 godziny. W obydwu badanych okresach liczba świadczonych usług jest wyższa od przyjętej średniej wojewódzkiej wynoszącej 0,87 h.

*[Dowód: akta kontroli str. 182-209, 216-218]*

Nie stwierdzono uchybień w sposobie realizacji zadania.

### ***Kierowanie do domu pomocy społecznej.***

Ośrodek realizuje zadanie gminy o charakterze obowiązkowym, określone w art. 17, ust.1, pkt 16 ustawy o pomocy społecznej dot. kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu. Ustalono, że w 2012 r. koszt pobytu mieszkańców gminy w domy pomocy społecznej wyniósł 176.364,83zł, natomiast w planie wydatków na 2013 r. na ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańców gminy w domach pomocy zaplanowano 120.000 zł z możliwością jego zwiększenia w trakcie roku budżetowego. Na terenie gminy Sława nie ma domu pomocy społecznej.

W trakcie 2012 r. wpłynęło 6 wniosków (rejestr pism wpływających), które zostały załatwione pozytywnie. W 2013 r. wpłynął 1 wniosek. Wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie (100%). Na dzień kontroli w domach pomocy społecznej przebywało 9 osób.

W toku czynności kontrolnych przeanalizowano dokumentację osób skierowanych do domów pomocy społecznej. Dokonano kontroli losowo wybranych akt sprawy 5 osób, ustalono, że w czterech z kontrolowanych przypadkach osoby ponosiły odpłatność w wysokości 70% swojego dochodu, gmina pokrywała różnicę pomiędzy średnim miesięcznym kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatą wnoszoną przez osobę umieszczoną w placówce. Ośrodek przeprowadzał wywiady środowiskowe u osób zobowiązanych (art. 61 ust. 2) jednakże z uwagi na niskie dochody osoby nie wносиły opłaty. Ośrodek wydawał decyzje zmieniające wysokość odpłatności, w związku ze zmianą sytuacji finansowej osoby przebywającej w domu pomocy społecznej i zmianą średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca, na podstawie przeprowadzanych aktualizacji wywiadów środowiskowych. Natomiast 1 osoba, która przebywała w Szpitalu Neuropsychiatrycznym w Kościanie złożyła wniosek o umieszczenie w domu pomocy społecznej pismem z dnia 06.02.2013r. W trakcie analizy wywiadu środowiskowego przeprowadzonego w dniu 28.02.2013r. ustalono, że pracownik socjalny w pozycji - potrzeby i oczekiwania osoby/rodziny zgłoszone podczas przeprowadzania wywiadu -, odnotował że rodzina zgłosiła prośbę o umieszczenie w domu pomocy społecznej zainteresowanego natomiast sam zainteresowany odmówił podpisania wywiadu środowiskowego i zgłosił, że nie wyraża zgody na umieszczenie w domu pomocy społecznej. Następnie zainteresowany pismem z dnia 04.03.2013r. kierowanym do Ośrodka złożył oświadczenie, że nie wyraża zgody na umieszczenie w domu pomocy społecznej, w wyniku czego Ośrodek decyzją Nr OPS.4616.u-01.2013 z dnia 12.03.2013 umorzył postępowanie w przedmiocie umieszczenia zainteresowanego w domu pomocy społecznej. Pismem z dnia 14.02.2013 r. Ośrodek zwrócił się do Wojewódzkiego Szpitala Psychiatrycznego w Kościanie z zapytaniem

o stan zdrowia zainteresowanego. W odpowiedzi Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Kościanie pismem z dnia 22.02.2013 r. poinformował, że w leczeniu uzyskano częściową poprawę stanu psychicznego. Pacjent może wykonywać wszystkie podstawowe czynności samodzielnie pod nadzorem innych osób. Nie wymaga wzmożonej opieki medycznej (akta kontroli str. 180). Ustalono, że obecnie zainteresowany przebywa w domu z rodziną. Rodzina nie korzysta ze świadczeń pomocy społecznej. Zainteresowany nie pozostaje w kręgu zainteresowania Ośrodka. Obecnie dobrze funkcjonuje w środowisku, co zostało odzwierciedlone w wywiadzie środowiskowym. Jednocześnie pracownicy socjalni Ośrodka w dniu 28.03.2013 r. przeprowadzili rozmowę z córką zainteresowanego. Z rozmowy sporządzono notatkę służbową (akta kontroli str. 224-fax), z której wynika że, stan zainteresowanego jest dobry, nie wymaga umieszczenia w DPS, ma zapewnioną opiekę zarówno przez żonę jak i córkę.

Ponadto ustalono, iż dokumentacja świadczeniobiorców była kompletna, prowadzona prawidłowo. Odbiór decyzji odbywał się za potwierdzeniem odbioru. Wpływające wnioski rozpatrywane były z zachowaniem terminów określonych w odrębnych przepisach.

*[Dowód: akta kontroli str. 174-181]*

Nie stwierdzono uchybień w sposobie realizacji zadania.

### **WNIOSKI:**

#### **Nie stwierdzono uchybień w realizacji zadań pod względem:**

1. Kwalifikacji kierownika jednostki i pracowników socjalnych.
2. Zapewnienia usług opiekuńczych oraz liczby godzin świadczonych 1 osobie.
3. Realizacji zadania dot. procedury kierowania do domu pomocy społecznej.

#### **Stwierdzono uchybienia lub istotne uchybienia w zakresie:**

1. Spełnienia ustawowego wymogu zatrudnienia pracowników socjalnych.
2. Pobierania dodatku za pracę socjalną w środowisku przez osobę bez uprawnień.
3. Udziału pracowników socjalnych w szkoleniach tematycznych.
4. Świadczenia pracy socjalnej i zawierania kontraktów socjalnych.
5. Pracy z osobami bezdomnymi w ramach Indywidualnego Programu Wychodzenia z Bezdomności.
6. Działań na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych.
7. Oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Odpowiedzialność za uchybienia w kontrolowanym zakresie ponosi Kierownik Ośrodka.

**Na tym kontrole zakończono.**

O przeprowadzeniu kontroli dokonano wpisu do znajdującej się w Ośrodku Pomocy Społecznej książki kontroli – poz. nr 4.

### Pouczenie

Na podstawie § 16 Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61, poz. 543 z 2005 r.) kierownik jednostki może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyny odmowy. Odmowa podpisania protokołu przez kierownika jednostki nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych.

Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego wobec zastrzeżeń.

Pisemne zastrzeżenie do ustaleń zawartych w protokole kontroli są poddawane analizie przez kontrolujący daną jednostkę zespół inspektorów. Zespół inspektorów przeprowadza dodatkowe czynności kontrolne, jeżeli z analizy zastrzeżeń wynika potrzeba ich podjęcia. Z przeprowadzonych dodatkowych czynności kontrolnych sporządza się protokół.

Jeżeli zespół inspektorów stwierdzi zasadność zastrzeżeń, dokonuje zmian w protokole kontroli. W razie nieuwzględniania zastrzeżeń, w całości lub części, zespół inspektorów zajmuje stanowisko na piśmie i przekazuje je do akceptacji Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego. Stanowisko w sprawie zgłoszonych zastrzeżeń przekazuje się kierownikowi jednostki podlegającej kontroli.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których: jeden przekazano Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławie, drugi Burmistrzowi Miasta Sława, trzeci egzemplarz pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

**Kontrolujący:**

**Kierownik:**

.....

**Krystyna Chabowska**

Inspektor Wojewódzki

.....

**Dorota Szudra**

.....

**Teresa Ozimek**

Starszy Inspektor Wojewódzki

Sława, dnia 17.06.2013r.

Gorzów Wlkp. 11.06.2013 r.